

Jaunjelgavas vidusskolas
11. klases kopdarbs

**“MANA LATVISKĀ
IDENTITĀTE”**

Jaunjelgava
2011, marts

Edgars: *Zemstraume*

Zem Daugavas. Zem mūsu likteņupes. Zem apkārtējo kņudas. Zem tā visa tek Zemstraume. Viņai NERŪP NAUDA, viņai nerūp laiks, bet DZĪVO tā STARP LATVIEŠIEM. Ik reizi, kad mainās laiki, ik reizi, kad ļaudīs zūd spars, ZEMstraume ir klāt.

Kas ir Zemstraume? Viņa radās reizē ar mākoņiem, zemi un ūdeni. Kā tek upes straume, tāpat tek Zemstraume. Retais viņu redz, bet visi viņu jūt – kad pati zeme zem tavām kājām liek tev ko darīt. Kad visa tauta apvienojas un padodas straumes plūdumam. Tur ir ZemSTRAUME. Tā rosina cilvēku garus tiekties uz IDEĀLU, tāpat kā upe tiecas uz jūru.

Tomēr gadu gaitā ir būvēti aizsprosti. Tie pietur cilvēku pie krastiem. Nav vairs brīvu ceļu, pa kuriem tecēt, nav vairs ļaužu, kurus aizvest līdz 'jūrai'. Bet es SAPROTU. Droši ir pie krasta, droši ir tā, kā parasti. Tomēr rutīna iedzīs kapā! *Kāpēc kaut reizi mēs nevarētu atlaisties no krasta?* Varbūt slīksim, varbūt grimsim, bet, ja peldēsim, tad nokļūsim 'jūrā'.

Alise: *Vāķēšana*

Latviešiem vienmēr bijusi trūkuma sajūta, sajūta, ka kaut kā ir par maz. Tie ar skaudību raudzījušies uz kaimiņvalstu pārticību. Mēs nekad neesam novērtējuši to, kas mums ir, mūsu pašu zemes bagātības, vienu no tām – latviešu valodu. VALODU, kas ir MŪSU GODS un norāda mūsu PIEDERĪBU ŠAI ZEMEI. Mēs ‘vāķējam’ no citām zemēm to valodu īpatnības, aizgūstam dažādus vārdus, pamazām zaudējot savu identitāti. Mēs ļaujam citām valodām arvien vairāk ieplūst mūsu valodā, līdz ar to zaudējot savu identitāti.

Reizēm mēs uzgriežam muguru cilvēkiem sev blakus un vairāk uzmanības pievēršam materiālām vērtībām un citiem garīgiem procesiem, bet varbūt tā arī labāk – lietas nepieviļ, tāpēc arī mums nevajadzētu tās pievilkt, nevajag ļaut valodai ‘nogrimt’, pazust un aizmirsties. *Mēs varam censties, sadoties rokās un būt stipri.”*

Evija: *Ūdens bifelis*

„Varētu teikt, ka pašlaik MŪSU VALSTS ŪDENS BIFELIS ir kā invalīds – iedzīvotāji lielā daudzumā izceļo uz ārvalstīm labākas dzīves meklējumos, tādejādi zaudējot LATVISKO IDENTITāti... vairs netic Latvijas ekonomikai, pieņem citu valstu valodu, kultūras tradīcijas, un neko jau nevar pārmest. Es ar apbrīnu skatos uz tiem, kas saviem ārzemēs dzimušajiem bērniem cenšas iemācīt latviešu valodu, ieaudzināt cieņu un patriotismu pret vecāku dzimteni, stāsta, ka tālumā ir maza, bet skaista valsts pie Baltijas jūras, kurai pašlaik neklājas tik labi, cik gribētos, *bet kādreiz pienāks brīdis, kad viņi visi kopā varēs turp doties, lai kādu Latvijas pilsētu varētu saukt par mājām.”*

Emīls: *Amnēzijas mašīna*

„Viss nāk un iet. *Amnēzijas mašīna ievilks sevī gan vietu, kur vakar noliki zīmuli savā istabā, gan latviešu valodu un pašus latviešus.* Viss ir pakļauts amnēzijas mašīnai, jo visa jaunā rašanās ir sākums vecā aizmiršanai ... vēl ir iespēja, ka notiek METAMORFOZE – nekas jau no nekā nerodas. Kas zina, varbūt reiz būs jauna „cita” latviešu valoda!”

Niks: *Tālais lietus*

Valoda ir kā gubu mākonis, kuram briestot valoda aug un sabiezē, un mēs, kā latvieši, esam šī gubu mākoņa vidū, virmojam un uzsūcam sevī latviešu valodu. Kad pienāk laiks, kā mazi pilieni mēs pametam savu dzimteni, savu gubu mākonī un dodamies plašajā pasaulē. Pēc mums nāk atkal jauni pilieni, kuri aug, barojoties no mākoņa. Tomēr ne visu mākoņu mūžs ir bezgalīgs, daži mākoņi pēc laika pazūd, jo pilieni, kas viņu atstājuši, ir aizmirsuši to, ko mākonis reiz devis, vairs neizmato to un arī jauni pilieni vairs mākonī neklausās. Tad mākonis pagaist, varbūt kādreiz kāds par to ieminēsies: „Paklau, atceries, bija viens tāds mākonis!?”

Es esmu latvietis, manu gubu mākonī sauc Latvija un tā man devusi latviešu valodu. Pēc vairākiem gadiem arī es savu gubu mākonī pametīšu un došos tālu prom, bet vienu es zinu: mani sauc Niks Sticers, ES NĀKU NO LATVIJAS, un mans MANTOJUMS IR MANA VALODA. Es zinu, ka es to neaizmirsīšu un turpināšu nodot nākamajām paaudzēm, kaut vai tik daudz, lai arī pēc piecdesmit gadiem apkārtējie zinātu, ka tāds gubu mākonis – Latvija – ir bijis ar savu varen bagāto latviešu valodu. *Esmu pārliecināts* par to, ka, ja katrs pilienis no šī gubu mākoņa dosies pasaulē ar šādu apņemšanos, tad *arī pēc simtiem gadu* nebūs jālasa grāmatās par *mūsu mazo mākonīti*, bet tas vēl joprojām būs *tepat, ziedēs un zels un nepazudīs ne no kartes, ne no mūsu sirdīm*.

Oskars: *Ēriks no 8.c klases*

„Latviešu valoda man nozīmē dzimto valodu, kura mani ir nesusi cauri visai dzīvei. *Visas atmiņas man prātā paliek latviešu valodā.* Kad nākamgad pametišu dzimteni, lai dotos uz ASV labākas dzīves meklējumos, dzimteni un tās valodu es neaizmirsīšu, lai kas arī notiktu.

(..) Es VĒLU VEIKSMI latviešiem, kuri ir patrioti un tic, ka viņus Latvijā gaida kārtīga nākotne, tiem, kas tic, ka latviešu valoda nekad neizmirs. VARBŪT es kādreiz atgriezīšos Latvijā un pats palīdzēšu valodas, kultūras saglabāšanā, bet pašlaik es vēl tam neticu.”

Ints: *Tālais lietus*

„Daudzi cilvēki ir izbraukuši no Latvijas, viņi ir pametuši savu DZIMTENI, DRAUGS, bet ne identitāti. Lielākā daļa no šiem cilvēkiem mēģina saglabāt latviešu valodu savos prātos, sirdīs. Ir jau varianti – lietot to ģimenes pulkā, latviešiem domātos pasākumos. Daudzi pat iemāca arī savus bērnus runāt savā dzimtajā valodā, lai neaizmirstu TĒVU un MĀTES valodu. No šiem cilvēkiem arī citiem būtu jāņem piemērs un jāmēģina *līdzināties!*”

Aleks: *Vectētiņa stāsts*

.. un vectētiņš teica: „Izbraucot no valsts, galvenais ir kaut kad atgriezties mājās, jo nekur nav tik labi kā mājās. DZIMTĀ ZEME vienmēr būs tikai tā, kur tu esi piedzimis, un vajadzētu katram mīlēt to un rūpēties par viņu.”

Santa: *Salauztās rotaļlietas*

Vasaras SVELME Latvijas laukos, smilgu galotņu švīkstoņa, basas pēdas nobrāzto ceļgala īpašnieka kāju galos. Pirksti sajūt smilšu GRAUDUS savās starpās, pēdu pa pēdai, soli pa solim bradā smilšu kastes plašumus līdz seja uzduras uz kaut kā stūraini cieta. Spalgs KLIEDZIENS un dusmu piesarkusi seja, asaras spriežas no lielajām bērna acīm. Salauzta rotaļlieta ir šo sāpju objekts, slēpusies smilšu skavās, gaidot savu īpašnieku. Bērns skrien pie mātes sūdzēties, vārdi ar šņukstiem un asarām sajaukušies. Tiem neseko silts mierinājums, bet gan ass brāziens par nevīžību un mantu izmētāšanu.

Daudzi gadi jau pagājuši kopš tās vasaras. Latvijas lauki aizauguši un pamesti, pasaules bagātības meklējot. Bērna latviskās ČALAS aizstājusi anglicki inteliģenta PRĀTUĻOŠANA. Reizi nedēļā ar māti sazvanās, laužiti vārdi, grīļīgi teikumi un, no malas klausoties, smieklīgi izrunātie ‘r’ burti ir viss, kas palicis no dzimtās valodas. Vajadzētu kaunēties, bet kauna nav. Reizēm gan ausis jau spiež svešās valodas skaņas, acis nogurst no svešās tautas sejām un mainīgajiem laikapstākļiem. *Tad latvietis atceras savu bērnību vasarīgajos Latvijas laukos – pietrūkst smilšu švīkstoņas un smilšu kastes ar salauztajām koka rotaļlietām.* Pat asā sāpe basajā pēdā šķiet tik tuva un mīļa.

Ja es varētu, es katru tautu noturētu savā vietā. Neļautu izplūst pa pasauli, sajaucoties ar citiem zemes pilsoņiem, zaudējot identitāti un atstājot savus tautiešus. *Man būtu KAUNS aizmirst latviešu valodu, PAMEST Latviju labāku dzīvi meklējot.* Apsolu, ka nepametišu savu valodu kā salauztu rotaļlietu smilšu kastē.

Andis: *Neviena cita zīme*

„Manas stundas tēma bija par to, kā var saglabāt latviešu valodu. Skolotāja katram deva iespēju izvilkt pastmarku no aplokšnes, uz kuras bija rakstīts pārsprieduma nosaukums. Man gadījās „Neviena cita zeme (!)”. *Es apdomāju un secināju, ka nevajag izmantot svešas zīmes.* Latvijai pašai ir savas dažādas zīmes un simboli, piemēram, jumis, tomēr pati vērtīgākā zīmju sistēma, manuprāt, ir LATVIEŠU VALODA.”

Laura: *Pārdomu burtnīcas vērtība (modri, bet mierīgi)*

Mana dzimtā valoda ir latviešu valoda, pazīstu šo valodu no laika, kad vēl staigāt nemācēju. Tā ir manās asinīs, līdzīgi kā daudzu citu latviešu. Valoda ir liela vērtība, kas piesaista arī brīvību, mieru un sapratni, saikni starp vienas nācijas tautiešiem.

Viens no valodas pamatnoteikumiem ir to KOPŠANA. Citādāk nevar, ja tauta vēlas PILNVEIDOTIES. Cilvēki par šo pilnveidošanos vienkārši neiedomājas vai atceras tikai uz vienu mirkli. Arī es ne vienmēr domāju par savas valodas kopšanu, tāpat kā par sevis pašas pilnveidošanu. Bet es noteikti varu apgalvot, ka man rūp latviešu valoda un tās nākotne, jo tā būs manas nākamās paaudzes valoda, kas nesīs caur pasauli un laiku mani, manus senčus un manu tautu.

Latviešu valodas pilnveidošana ir atkarīga tikai no mūsu mazās Latvijas, taču tas nav par maz, lai to varētu paveikt kā man, tā citiem – par to domāt un rūpēties. Saprast un pievienoties tiem, kas jau modri sargā tautas valodu un pilnveido to.

Mana valoda ir man svarīga un dārga, esmu ar viņu uzaugusi un tiešām nevaru iedomāties, kāda mana dzīve būtu bijusi ar citu valodu šīs vietā. MANA VALODA MAN IR JĀKOPJ!

Laila: 8.c klases skolnieks Ēriks

Ēriks nav klases teicamnieks, taču nav arī viens no neveiksmīgajiem. Ejot uz skolu, viņš ar nepacietību gaida latviešu valodas stundas, lai atkal uzzinātu ko jaunu par valodu, tās politiku un visu, kas to skar. Tieši pats interesantākais viņam šķiet komatu un citu pieturzīmju likšana teikumos, nevis sarežģīta matemātikas vai fizikas uzdevuma atrisinājuma meklēšana. Ēriks neapgalvo, ka latviešu valoda ir viegla, taču viņš pret to attiecas ar lielu cieņu. Vien ir tāda vēlme vai, varbūt, cerība, pat nezina, kā to nosaukt – lai par latviešu valodu gādātu un vēlētos pasargāt ikviens Latvijā dzimušais un ikviens, kas jūtas piederīgs šai valstij, tās kultūrai un tradīcijām!

Ēriks skolu nepabeigs tik drīz, taču jau šodien viņš ir pārliecināts, ka vēlas savu augstāko izglītību iegūt Latvijā, arī darbs ārpus dzimtenes robežām viņu nevilina. Kāpēc? Atbilde ir pavisam vienkārša – *esmu dzimis latvietis un tāds te arī vēlos palikt*. Ja dotos laimi meklēt ārzemēs, vienalga ar laiku izmantotu tās valsts valodu, kur atrastos. Būdam svešumā es nevarētu veicināt un attīstīt valsts kultūru, samazinātos iedzīvotāju skaits, līdz ar to arī latviešu valodas lietotāju skaits. Galu galā Latvijai nebūtu nākotne, jo jaunieši izbrauc, bet vecie ļaudis paliek.

Nu, nē, Ērikam tas pavisam nepatīk, tāpēc ar spēcīgu nostāju par Latviju un tās valodu viņš paliks šeit, mācīsies, atradīs darbu un pierādīs, ka grūtību priekšā nevar padoties un uzreiz doties ceļā uz ārzemēm.

Kas gan latvietis ir bez latviešu valodas un kas gan Latvija ir bez latviešiem? ŠIEM TRIM IR JĀTURAS KOPĀ. Ēriks ar sarauktu pieri, tomēr viltīgu smaidu pamāja ar galvu un devās uz latviešu valodas stundu.

